

TAIKUUS

1. Taikuus ja taikurit. Ihmistä musertavan maailman ja häntä pelottavien tai hänen hallittavakseen haluamiensa olentojen edessä ihminen pyrkii hankkimaan vallan, joka ylittää hänen omat voimansa ja tekee hänestä jumaluuden herran ja siten oman kohtalonsa hallitsijan. Vaikka menetelmät ovat nykyään muuttuneet, pyrkimys ja halu hallita tuntematonta ovat yhä juurtuneet ihmisen sydämeen ja johtavat samankaltaisiin käytäntöihin.

Ennustaminen (hepr. qsm: Hes. 21:26) ja noituus (hepr. kshf: Miika 5:11; Nah. 3:4; kreik. pharmakeia: 5. Moos. 18:10; vrt. Viis. 12:4; Ilm. 18:23) ovat ”taikuuden taitoa” (magike techne: Viis. 17:7), jota ei pidä sekoittaa ”itämaan tietäjien” astrologiseen tieteeseen (Matt. 2:1–12). Taikuuteen liittyvät loitsut (Ps. 58:6; Jer. 8:17; Saarn. 10:11), solmujen ja siteiden käyttö (Hes. 13:17–23), lumoukseen saattava ”paha silmä” (Viis. 4:12; vrt. Viis. 2:24; Gal. 3:1) jne. Heprealaiset ja juutalaiset olivat tekemisissä egyptiläisten ja kaldealaisten taikureiden (2. Moos. 7–9; Jes. 47:12 f.), ennustajien (1. Moos. 41:8, 24; Jes. 44:25) sekä viisaiden ja noitien kanssa (2. Moos. 7:11); taikuutta tavataan kaikkialla, jopa Israelissa.

Tyypillinen tapaus kerrotaan yksityiskohtaisesti: Endorin noita kutsuu esiin Samuelin vainajahengen ilmoittaakseen Saulille hänen traagisesta kuolemastaan (1. Sam. 28:3–25). Lisäksi mainitaan Isebelin noituudet (2. Kun. 9:22) sekä kuninkaiden Ahasin (2. Kun. 16:3) ja Manassen (2. Kun. 21:6) taikauskoiset menot, joita Josia vastustaa (2. Kun. 23:24). Tavallisesti tapahtumat kerrotaan, jotta osoitettaisiin Jahven tai myöhemmin Herran Jeesuksen ylivalta niihin pimeyden voimiin nähden, joita taikuus ja ennustaminen pyrkivät valjastamaan käyttöönsä.

2. Taikuuden vastustaminen. Tässä tarkoituksessa on säädetty lakeja ja välitetty muistitietoa, jotka ilmaisevat jumalallisen ilmoituksen arvion tästä tärkeästä asiasta.

a. Kiellot. Kolme suurta Mooseksen lakikokoelmaa kieltävät taikuuden kuolemanrangaistuksen uhalla (3. Moos. 19; 5. Moos. 18; 2. Moos. 23). Tätä varten kielletään sellaiset käytännöt kuin taikuuteen liittyvät sekoitukset (5. Moos. 22:5, 11; 3. Moos. 19:19), esimerkiksi kanaanilainen riitti, jossa vohla keitetään emänsä maidossa (2. Moos. 23:19; 2. Moos. 34:26; 5. Moos. 14:21). Lasten uhraaminen hylätään kauhistuksena (5. Moos. 18), varsinkin perustamisriiteissä (1. Kun. 16:34), suojelusriiteissä (2. Kun. 3:27) tai vihkimisriiteissä (Viis. 12:35). Lisäksi on paljon kielloja, jotka koskevat verta, sillä veren juominen merkitsisi sen elinvoiman ottamista itselleen, joka kuuluu yksin Jumalalle (1. Moos. 9:4; 3. Moos. 3:17; Ap. t. 15:29). Nämä käytännöt rinnastetaan yksinkertaisesti epäjumalanpalvelukseen (Gal. 5:20; Ilm. 21:8).

b. Monissa kertomuksissa. Taikurit joutuvat häpeään jumalallisen voiman edessä. Näin Joosef voittaa ennustajat (1. Moos. 41), Mooses Egyptin taikurit (2. Moos. 7:10–13, 19–23; 2. Moos. 8:1–3, 12–15; 2. Moos. 9:8–12). Bileam joutuu aasinensa palvelemaan Jahvea ja heprealaista kansaa (4. Moos. 22–24). Daniel saattaa häpeään kaldealaiset viisaat (Dan. 2; Dan. 4; Dan. 5; Dan. 14). Samankaltaisia kertomuksia, joiden tarkoituksena on rakentaa jonkin muiston pohjalta ja joissa käytetään tarvittaessa legendaarisia aineksia, kuten niitä, jotka liittyvät Jannakseen ja Jambrekseen (2. Tim. 3:8), on myös UT:ssa: taikuri Simon puhuttelee nöyrästi Pietaria (Ap. t. 8:9–24), Paavali vaientaa Barjesus-Elymaan (Ap. t. 13:6–11), samoin Filippin ennustajana (Ap. t. 16:16 ff.) ja Efesoksen juutalaiset manaajat (Ap. t. 19:13–20).

Juuri ihmeet ja profetiat tekevät taikuuden harjoittamisen tarpeettomaksi, sillä ne tekevät Jumalan läsnäolon varmaksi (5. Moos. 18:9–22; vrt. 4. Moos. 23:23); sitä vastoin noidat kääntävät ihmisiä pois todellisen Jumalan palvelemisesta (5. Moos. 13:2–6), ja ihmeidentekijät väärentävät opin (Matt. 24:34; Ilm. 16:12–16 ff.).

Taikuuden kiusaus on suuri, ja tiettyssä mielessä Jeesus on tahtonut kokea sen. Saatana houkuttelee häntä käyttämään jumalallista voimaansa nälkänsä tyydyttämiseen ja juutalaisten hämmästyttämiseen; mutta Jeesus ei tahdo ottaa häneltä vastaan valtaa maailmaan: ”Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kumartaa, ja häntä yksin palvella” (Matt. 4:1–11).

c. Taikuuden käytännöt ja riitti. On selvää, että VT:n riitti on omaksunut joitakin käytäntöjä, jotka olivat alun perin maagisia, mutta niitä puhdistettiin: näin ne alistettiin tosi Jumalan palvelemiseen. Niinpä vaikka veren maallinen käyttö on kielletty, pappi toimittaa Jumalan nimessä verellä sovitusriitit (3. Moos. 17:11) ja liiton riitin (2. Moos. 24:8); veren tuli peittää niiden syntien ääni, jotka huutavat Jumalan puoleen (Jer. 17:1; 3. Moos. 4). Tässä uudessa yhteydessä riitti sai uuden merkityksen. Jos riitistä kuitenkin tulee taikauskoa, se lopulta lakkautetaan: pronssikäärme, josta oli tullut epäjumalanpalveluksen kohde, tuhotaan (2. Kun. 18:4). Jumalan nimen käyttökin, joka aluksi oli annettu koko kansalle (sillä toisin kuin egyptiläiset jumalat Jahve ei pelkää, että noidat ottavat sen haltuunsa), varataan lopulta papille (4. Moos. 6:27). Egyptin kreikankielisistä papyruksista tiedetään, etteivät muinaiset taikurit epäröineet käyttää sitä ja siten lausua Jumalan nimen turhaan (vrt. 2. Moos. 20:7 LXX).

Vapaaksi luotuna ja Jumalaa valitsemaan kykenevänä ihminen saa itse Jumalta maailman hallintavallan; hänen ei siis tarvitse turvautua taikuuteen, tähän sekamuotoiseen taitoon, joka pyrkii keinotekoisesti yhdistämään uskonnon ja esoteerisen tieteen mutta voi vain parodioida luontoa ja turmella uskon vaikutukset.

XLD

Katso myös: → egypte I – Epäjumalat – Sairaus ja parantuminen O; AT II 1 – Ihme I 2a, II – mort AT I 3 – mystere
O – Nimi AT 4 – Ihmisen sana I – puissance III 2 – Ilmoitus AT I 1 – signe AT II 3; NT II 4